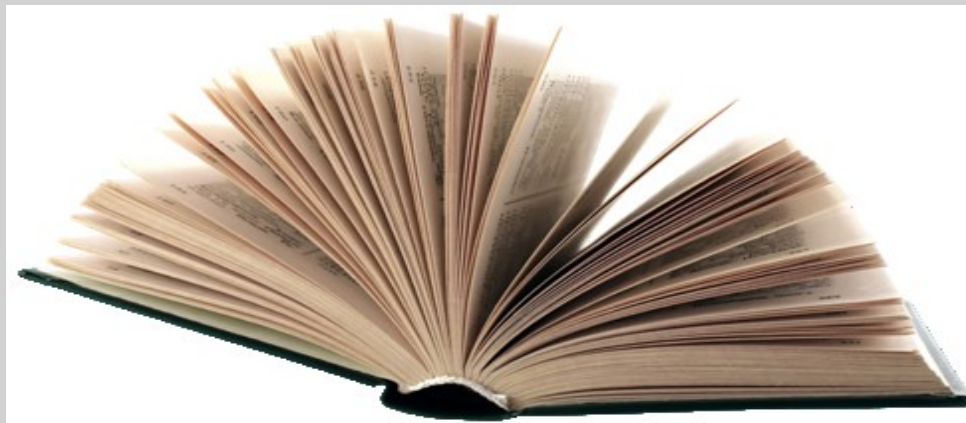

Wpływ czytania na rozwój człowieka

Paulina Kopczyńska
Nauczyciel-bibliotekarz

Centrum Kształcenia Zawodowego
i Ustawicznego w Nowej Wsi

Podstawowe pojęcia:

- **czytanie** – czynność czytania.
- w znaczeniu psychofizycznym: „techniczne” rozpoznawanie znaków;
- w znaczeniu psychologicznym: zapoznanie się z treścią, rozumienie myśli zawartych w tekście czyli przekład tych treści na własne kategorie rozumowania;
- w znaczeniu socjalno-kulturowym – forma zachowania się polegająca na twórczym uczestnictwie w pisemnej postaci komunikacji społecznej.
- **Czytelnictwo** - czytanie występujące w zbiorowości, jako zjawisko społeczne, obserwowane z perspektywy zachowań całych grup (a nie poszczególnych jednostek).

Dlaczego czytanie jest ważne?

- Bez umiejętności czytania nie jest możliwe funkcjonowanie we współczesnym świecie. Dzięki niemu zdobywamy i uzupełniamy wiadomości. Podstawowa umiejętność współczesnego człowieka to umiejętność uczenia się (nauka trwa przez całe życie) .

Fazy rozwoju wg M. Przetacznikowej

- ◉ niemowlęctwo – pierwszy rok życia,
- ◉ wiek poniemowlęcy – od 1 do 3 lat,
- ◉ wiek przedszkolny – od 3 lat do 7 lat,
- ◉ młodszy wiek szkolny – od 7 do 12-13 lat,
- ◉ wiek dorastania – od 12-13 lat do 17-18 lat.

Fazy rozwoju wymienione przez **Marię Przetacznikową**: *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*. Warszawa 1982.

Niemowlęctwo (pierwszy rok życia):

- ◉ Zabawa książką (książka – zabawka);
- ◉ Proste ilustracje (przedmioty jako płaskie graficzne symbole);
- ◉ Proste teksty (czytane i opowiadane);
- ◉ Ważna rola pośrednika.

Wiek poniemowlęcy (1-3 lata):

- Rozumie mowę otoczenia;
- Przyswaja pojęcia abstrakcyjne;
- Przechodzi od pojęć prostych do złożonych;
- Wzbogaca zasób słownictwa;
- Powraca do tych samych książek;
- Ważna rola pośrednika.

Wiek przedszkolny (3-6/7 lat):

- ◉ Wzbogaca się mowa dziecka (ilościowo i jakościowo);
- ◉ Uczy się podczas zabawy (zdolne do podejmowania zadań i wykonywania ich);
- ◉ Rozwijają się pierwsze pojęcia estetyczne;
- ◉ Pod koniec tego okresu niektóre dzieci czytają samodzielnie proste teksty;
- ◉ Ważna rola pośredników.

Wiek przedszkolny C.D.

- około 5-tego roku życia ważny jest świat fantazji;
- duże zainteresowanie baśniami literackimi, legendami, podaniami („bajki łańcuszkowe”);
- duże zainteresowanie poezją;
- ważną rolę pełnią ilustracje;
- kształtuje się logiczne myślenie (zaczynają śledzić zmienne losy bohaterów);
- duża wrażliwość na emocje (zmniejszenie wrażliwości, przewrażliwienie).

Młodszy wiek szkolny (6/7-12/13 lat):

- przymus systematycznego nabywania wiedzy;
- proces myślowy przebiega od poznania do zrozumienia i jest odwracalny;
- nabywanie i doskonalenie umiejętności samodzielnego czytania i rozumienia przeczytanych słów;
- traci znaczenie obecność pośrednika, w końcowym okresie pośrednik jest zbędny.

Młodszy wiek szkolny C.D.

- ◉ w wyborach książek coraz większą rolę zaczyna odgrywać środowisko rówieśnicze;
- ◉ zainteresowanie światem zwierzęcym;
- ◉ zainteresowanie opowiadaniem opisującym życie rówieśników;
- ◉ od najbliższego środowiska przechodzą następnie do powieści przygodowych, historycznych, podróżniczych, o obcych krajach, fantastycznych, horrorów dziecięcych;
- ◉ czytanie lektur szkolnych;
- ◉ występuje pierwszy kryzys czytelniczy.

Wiek dorastania (12/13-18 lat):

- młody człowiek niechętnie korzysta z rad dorosłych;
- kończy się rola pośrednika;
- osoby z wykształconą motywacją czytelniczną zostają aktywnymi czytelnikami;
- rozdźwięk pomiędzy lekturą dziewcząt (przyjaźń, miłość następnie powieść psychologiczna) a chłopięcą (powieści przygodowe, awanturnicze, wojenne, fantastyka itp.)

Zalety czytania książek:

- Książka pomaga nam rozwijać język i słownictwo. Uczy nas wyrażać myśli i rozumieć innych.
- Książka rozwija myślenie. Dostarcza nam pojęć myślowych i nowych idei, rozszerza naszą świadomość i nasz świat.
- Książka pobudza fantazję, uczy budować obrazy w wyobraźni.
- Książka dostarcza nam wiedzy o innych krajach i kulturach, o przyrodzie, technice, historii, o tym wszystkim, o czym chcielibyśmy dowiedzieć się czegoś więcej.
- Książka rozwija nasze uczucia i zdolność do empatii. Wyrabia w nas umiejętność wczucia się w czyjąś sytuację.
- Książka dodaje sił i zapału. Dostarcza nam rozrywki i emocji. Może rozśmieszyć lub zasmucić. Może pocieszyć i wskazać nowe możliwości.
- Książka może stawiać pytania, które angażują i pobudzają do dalszych przemyśleń.

Zalety czytania książek C.D.

- Książka uczy nas etyki. Skłania do namysłu nad tym, co słuszne, a co nie, co dobre, a co złe.
- Książka może wytłumaczyć rzeczywistość i pomóc w rozumieniu zależności.
- Książka może udowodnić, że często pytanie ma więcej niż jedną odpowiedź, że na problem da się spojrzeć z różnych stron. Może podpowiedzieć inne sposoby rozwiązywania konfliktów niż przemoc.
- Książka pomaga nam zrozumieć siebie. Odkrycie, że są inni, którzy myślą jak my, że mamy prawo do swoich odczuć i reakcji, umacnia nasze poczucie własnej wartości.
- Książka pomaga nam zrozumieć innych. Lektura książek pisarzy z innej epoki, innego świata, i odkrywanie, że ich myśli i odczucia nie różnią się od naszych, buduje tolerancję dla innych kultur i zapobiega uprzedzeniom.

Zalety czytania książek C.D.

- Książka jest naszym towarzyszem w samotności. Łatwo wziąć ją ze sobą i czytać gdziekolwiek. Z biblioteki można ją wypożyczyć za darmo i nie trzeba podłączać jej do prądu.
- Książka jest częścią naszego dziedzictwa kulturowego. Dzięki niej mamy wspólne doświadczenia i punkty odniesienia.
- Dobra książka dla dzieci, którą można czytać na głos, przynosi radość dzieciom i dorosłym. Buduje pomost między pokoleniami.
- Książka dla dzieci to pierwsze spotkanie z literaturą - nieograniczonym światem, z którego czerpiemy przez całe życie. To bardzo ważne spotkanie, gdyż, jeśli nie zostanie zmarnowane, pokaże, ile może dać dobra literatura.
- Literatura dziecięca wzbogaca kulturę kraju. Daje pracę wielu ludziom: pisarzom, ilustratorom, wydawcom, redaktorom, drukarzom, recenzentom, księgarzom, bibliotekarzom... Literaturę dziecięcą można również eksportować przynosząc krajowi dochód i uznanie za granicą.

WNIOSKI:

- Czytanie jest umiejętnością niezbędną we współczesnym świecie.
- Odgrywa znaczącą rolę we wszystkich fazach rozwoju człowieka.
- Osoby, które opanują tę umiejętność lepiej radzą sobie w życiu.
- Pośpiech i stres, brak czasu dla dziecka, ignorowanie ich potrzeb psychicznych, nadmiar mediów elektronicznych powodują, że coraz więcej dzieci ma problemy emocjonalne i coraz gorzej zna język.
- Istnieje wiele przyczyn tego, że dzieci nie chcą czytać książek. Zaliczyć tu trzeba brak nawyku czytania. Mówi się, że czytanie wynosi się z domu!

WNIOSKI C.D.

- Czytanie pomaga rozwijać myślenie, język i słownictwo;
- Uczy wyrażać myśli, uczucia, rozumieć innych, poszerza wiedzę o innych krajach, kulturach, historii, przyrodzie, o wszystkim, co interesuje człowieka;
- Odpowiednio dobrane utwory ukazują piękno polskiej mowy;
- Właściwe teksty stają się przykładem użycia poprawnego języka;
- Doskonalona jest mowa pod względem gramatycznym i dźwiękowym. Wzrasta zasób słów i pojęć;
- Ćwiczy pamięć;
- Czytanie pozwala odnieść sukces nie tylko w szkole, ale procentuje i pozwala odnieść sukces w dorosłym życiu.

WNIOSKI C.D.

- ⦿ Potrzeba kontaktów z książką nie powstaje u dziecka samorzutnie. Dziecko nie odczuje jej braku , jeśli w ogóle nie będzie się z nią stykać.
- ⦿ O rozwoju i rozbudzaniu dziecka umysłu w znacznym stopniu decydują najwcześniejsze lata życia , czyli ten okres, w którym pozostaje on pod bezpośrednim wpływem rodziny.
- ⦿ Jeśli chcemy, aby nasze dziecko czytało, musimy poświęcić mu więcej czasu i codziennie opowiadać mu baśnie, czytać bajki, opowiadania, wiersze. Dziecko musi widzieć rodziców czytających.
- ⦿ Czytanie małym dzieciom książek to doskonała metoda wychowawcza. Główna rola przypada rodzicom, poprzez czytelniczą inicjację w domu oraz narzucenie zasady selekcji odbioru programów telewizyjnych.
- ⦿ Jeżeli od najmłodszych lat uda nam się ukształtować pozytywny stosunek do czytania, będzie on procentował w całym późniejszym życiu dziecka.

Literatura:

- Bąk J., Wiewióra – Pyka E. „ Bajkowe spotkania”, Kraków 2003
- Biała A. „ Kształtowanie postaw czytelniczych u dzieci”, źródło: www publikacje.edu.pl
- Koźmińska I., Olszewska E. „ Wychowanie przez czytanie ”, Warszawa 2010
- Papuzińska J. – „Czytanie domowe”, Warszawa 1975
- Papuzińska J. - „Dziecięce spotkanie z literaturą’ ’ , Warszawa 2007
- Skrobiszewska H. –„Książki naszych dzieci”, Warszawa 1997
- Dlaczego warto czytać ? – Literka pl.

